

NOTA Opstart Gezinshuizen

Datum: Klik of tik om een datum in te voeren.

Auteur: Benedikte Van den Bruel, Delphine Levrouw, Ellen Hoefnagels

Onderwerp: Opstart gezinshuizen – communicatie aan verwijzers (+ ACT en netwerken gezinshuizen)

INLEIDING

Deze nota gaat in op een aantal thema's die relevant zijn voor een goede uitrol van de gezinshuizen:

- Toeleiding naar gezinshuizen.
Het algemeen kader hierover werd al eerder gedeeld met de collega's van de bovenlokale teams van Opgroeien. Voor de volledigheid geven we het hieronder opnieuw mee. Ondertussen kregen we ook al een aantal concrete vragen rond het omzetten van een pleegzorgtraject naar een gezinshuistraject. Ook rond dit aspect geven we in voorliggende nota enkele handvatten mee.
- De typemodule gezinshuis.
We geven een verduidelijking rond deze nieuw ontwikkelde typemodule, die voortbouwt op de aanpassing van het besluit van 5 april 2019 betreffende de erkenningsvoorwaarden en de subsidienormen voor voorzieningen in de jeugdhulp. Voorts gaan we in op de gevolgen voor domicilie en groeipakket.

TOELEIDING NAAR GEZINSHUIZEN

ALGEMEEN

De toeleiding naar een gezinshuis is een belangrijk proces dat bijzondere aandacht vraagt. Bij de inzet van gezinshuizen gaat het immers om een vorm van 'matched care' waarin het proces van indicatie, toeleiding en matching hand in hand gaan.

Wanneer een uithuisplaatsing wenselijk is, moet er een afstemming plaatsvinden tussen de betrokken toeleider (bv. een consulent, een CLB-medewerker enz.) en de moederorganisatie om te bekijken of een gezinshuis een valabele optie is en, zo ja, welke gezinshuisouder het meest geschikt is voor de opvang van de desbetreffende minderjarige.

Het spreekt voor zich dat bij deze afstemming verschillende expertises samengebracht moeten worden, waaronder de expertise vanuit pleegzorg, die vanuit de leefgroepwerking en die vanuit de insteek 'gezinshuis'. De betrokken actoren moeten in partnerschap een antwoord zoeken op de volgende vragen:

- Komt deze minderjarige in aanmerking voor een pleeggezin, een gezinshuis of een leefgroep?
- Als er nagedacht wordt over een gezinshuis: ziet men in de pool van beschikbare gezinshuisouders een geschikte match?

Om een antwoord te verkrijgen op deze vragen moet een onderbouwde afweging gebeuren, rekening houdend met:

- de problematiek en de specifieke situatie van de minderjarige en zijn context enerzijds;
- de draagkracht van beschikbare gezinshuisouders anderzijds.

Het spreekt voor zich dat als de minderjarige hiertoe bekwaam is, hij/zij zijn/haar eigen perspectief kan inbrengen. Dit geldt evenzeer voor zijn/haar gezin. Voorts is het belangrijk om oog te hebben voor de eigen kinderen van de gezinshuisouders. Het is in de voorbereiding van een plaatsing van belang om alle actoren rondom de plaatsing mee te nemen, en aandacht te hebben voor hun behoeften. Op deze wijze wordt het risico op breakdowns verkleind en wordt de kans op het stabiel opgroeien van minderjarigen vergroot.

Ten slotte, bij de toetsing van de kenmerken van een minderjarige aan het profiel van een specifieke gezinshuisouder zal het cruciaal zijn dat er een match is tussen de leefwereld van de minderjarige en deze van de gezinshuisouder.

Dit alles maakt dat de toeleiding een heel individueel proces is dat **op maat** moet gebeuren.

Op dit moment wordt het thema toeleiding verder verfijnd door medewerkers uit de netwerken gezinshuizen. Ook de bovenlokale teams van Opgroeien worden betrokken bij het ontwikkelen van werkbare processen en werkafspraken.

WAT MET PLEEGKINDEREN DIE NOOD HEBBEN AAN MEER EN INTENSIEVERE ONDERSTEUNING?

KUNNEN ZIJ SCHAKELEN NAAR EEN GEZINSHUISTRAJECT?

We ontvingen al een aantal vragen m.b.t. het omzetten van een pleegzorgtraject naar een gezinshuistraject. Het probleem stelt zich wanneer deze pleegkinderen hoge zorgnoden hebben en de vraag gesteld kan worden of het pleegkind eigenlijk niet het profiel heeft van een gezinshuiskind.

Bij de overgang van pleegzorg naar gezinshuis hebben we te maken met een continuüm van lichtere problematiek naar zwaardere problematiek, maar er bestaan geen heldere grenzen; er is geen markerpunt in dat continuüm aan te brengen met een exact punt vanaf wanneer een pleegkind het profiel krijgt van een gezinshuiskind. In het middengebied van dat continuüm is er overlap.

Bij een pleegkind met hoge zorgnoden, moeten een aantal overwegingen gemaakt worden:

- Is het nog haalbaar dat het pleegkind in het pleeggezin blijft? Criteria als continuïteit in het traject, kwaliteitsvol wonen in/voor het pleeggezin, mogelijkheid van het inschakelen van bijkomende ondersteuning (behandelingsinterventies vanuit pleegzorg, outreachende hulp enz.).
- Indien een gezinshuis aangewezen is, moet bekeken worden welke rol het huidige pleeggezin verder kan opnemen in functie van maximale continuïteit: ondersteunend pleeggezin, steungezin ...?
- Als de pleegouder in een dergelijke situatie gezinshuisouder wil worden (en geschikt is) kan dit binnen de contouren van de regelgeving (cf. maximaal aantal kinderen¹) en onder bepaalde inhoudelijke voorwaarden.

Voor het ontwikkelen van een standpunt rond deze laatste kwestie deden we onder meer een beroep op de expertise van John Goessens, op basis van zijn ervaringen met de uitbouw van de Nederlandse gezinshuizen.

Dit vraagstuk vraagt per casus een zorgvuldige afweging. Bij deze afweging is het belangrijk om pleegzorg en gezinshuis als aparte werkvormen zuiver te houden. Onze voorzichtigheid rondom het kantelen van een pleegzorgtraject naar een gezinshuistraject, is vooral ingegeven door het feit dat we pleegouders niet te snel willen stimuleren die stap te maken, omdat we pleegzorg nadrukkelijk in het vrijwillige circuit willen borgen. We willen ook uitdrukkelijk de gezinshuisplaatsen voorbehouden voor die kinderen die die werkvorm het meeste nodig hebben.

Er zijn enerzijds situaties waarbij de pleegkinderen 'gewoon' meedraaien in het gezin van de pleegouders. Ze vragen geen extreme inspanningen van de pleegouders. Deze kinderen hebben *niet* het profiel voor een gezinshuistraject en blijven dus pleegkind. Er zijn anderzijds situaties waarbij de pleegouders (en in dit geval kandidaat-gezinshuisouders) alle zeilen moeten bijzetten om de balans van dat kind én het samenleven in het gezin te bewaken. Voor die kinderen kan de keuze wél gemaakt worden om de overgang te maken. Dit zijn situaties waarbij er op die manier geprobeerd wordt om een breakdown te voorkomen, doordat (één van de) pleegouders de zorg voor het kind niet meer hoeft te combineren met werk, en er dus veel meer tijd (en daarmee rust) ontstaat.

Een dergelijke keuze kan ook gemaakt worden als de problematiek van het pleegkind in kwestie de opvang van drie bijkomende gezinshuiskinderen quasi onmogelijk maakt. In die gevallen voorkom je niet alleen een breakdown bij het ene kind maar creëer je ook kansen voor 2 andere kinderen die in het gezinshuis opgenomen worden.

Dit betekent dus ook dat als het pleegkind onvoldoende past binnen het profiel van een gezinshuiskind maar er wel een infrastructurele beperking is (te klein behuisd) voor de opvang van 3 kinderen in het kader van een gezinshuistraject naast één of meer pleegkinderen, dit geen reden is om de kanteling te maken. In die situaties stellen we voor dat er alvast in een eerste fase minder gezinshuiskinderen opgenomen worden.

¹ "In een gezinshuis worden maximaal zes minderjarigen begeleid en opgevangen, met inbegrip van eigen kinderen en/of pleegkinderen. Per bezoldigde gezinshuisouder worden maximaal drie minderjarigen begeleid en opgevangen. Deze beperking geldt niet voor broers of zussen. De administrateur-generaal kan afwijkingen toestaan op het maximaal aantal minderjarigen per gezinshuis en per gezinshuisouder na een gemotiveerde schriftelijke aanvraag van de moederorganisatie."

Het is dus belangrijk om in de situaties van een kanteling geobjectiveerd te kunnen motiveren dat de problematiek van het desbetreffende pleegkind uitzonderlijk zwaar is. Er zijn een aantal criteria die gebruikt kunnen worden voor de afweging:

- Er speelt een bovengemiddelde kindproblematiek op het gebied van trauma en hechting. Het is daarbij belangrijk hoe die problematiek zich manifesteert. Gebrek aan wederkerigheid is bijvoorbeeld zo'n uiting. (Dat is voor pleegouders heel zwaar, en natuurlijk ook voor gezinshuisouders, maar daar mag je van verwachten dat die zich daar op weten in te stellen gezien hun professionele rol.)
- Het gedrag van het kind vraagt om voortdurende aandacht en alertheid.
- Het samenwerken met de context van het kind vraagt bovengemiddeld veel.
- Er speelt een (rand)psychiatrische problematiek.

Ten slotte is het ook belangrijk om te bekijken of bijschakeling via behandelingspleegzorg en/of therapeutische GGZ-trajecten en/of andere meer specialistische jeugdhulp ook al gebeurd is.

Kortom: het is een kwestie van zorgvuldig wegen en afwegen, waarbij het voorkomen van breakdown een belangrijke doelstelling is en/of het creëren van kansen voor andere kinderen.

We verwachten dat **de netwerken in samenspraak met de verwijzers** de keuze maken per casus. De voorstellen van beslissing moeten dus niet voorgelegd worden aan Voorzieningenbeleid. We vragen ook om de expertise op dit vlak verder te bundelen en in de netwerken desgevallend te komen tot een verdere verfijning van de criteria.

Uiteraard is het belangrijk om rekening houdend met bovengenoemde krijtlijnen duidelijk te communiceren in de netwerken. Bovendien moet het voor alle pleegouders duidelijk zijn waar het verschil zit met het profiel van gezinshuisouder. Dat ook de verschillen inzake financiële zaken zoals bv. groeipakket duidelijk moeten zijn, spreekt voor zich. Zo ook is het belangrijk dat het statuut van de pleegouder, zoals vastgelegd in het burgerlijk wetboek, enkel van toepassing is op pleegouders en niet op de gezinshuisouder. We vragen dat Pleegzorg Vlaanderen vzw in dit verband ook een aangepaste communicatie voorziet op haar website.

TYPMODULE VERBLIJF IN GEZINSHUIS

TYPMODULE VERBLIJF IN EEN GEZINSHUIS

De nieuwe typemodule 'verblijf in een gezinshuis' wordt toegevoegd in de moduledatabank. Verblijf in een gezinshuis wordt steeds gecombineerd met begeleiding en ondersteuning door een moederorganisatie. We kiezen ervoor om een gezinshuis in te bedden in bestaande organisaties voor bijzondere jeugdzorg, weliswaar met een erkenning als aparte typemodule - omwille van de zichtbaarheid (de capaciteit wordt

herkenbaar in de erkenning opgenomen) en omdat dit de mogelijkheid biedt om specifieke erkenningsvoorwaarden voor dit aanbod vast te leggen.

We voorzien momenteel geen combineerbaarheid met perspectiefzoekende en perspectiefbiedende pleegzorg (wel met ondersteunende pleegzorg).

IMPACT OP GROEIPAKKET CONFORM PLAATSING IN EEN LEEFGROEP

Als algemeen uitgangspunt geldt dat een plaatsing in een gezinshuis een residentiële maatregel is die uitgevoerd wordt door een voorziening die erkend als organisatie bijzondere jeugdzorg (en dus geen pleegplaatsing).

De reguliere flows bij ander verblijf in een organisatie voor bijzondere jeugdzorg worden dan ook gevolgd voor kinderen die opgevangen worden in een gezinshuis. Dat betekent dat de module “verblijf” aanleiding geeft tot een D227-bericht op basis waarvan 2/3 van de gezinsbijslagen wordt ingehouden door de uitbetaler.

Het resterende derde wordt uitbetaald aan de begunstigde, tenzij een andersluidende beslissing wordt genomen door de ITP of de consulent.

Dit houdt in dat een kind dat geplaatst is in een gezinshuis in geen geval gedomicilieerd kan zijn op het adres van het gezinshuis. We gaan ervan uit dat het kind gedomicilieerd blijft bij de biologische ouder(s). De gezinshuisouders ontvangen geen groeipakket voor de kinderen die bij hen in het gezinshuis opgevangen worden. Zij ontvangen een loon en een kostenvergoeding.

Een kind in een gezinshuistraject krijgt wel zakgeld zoals dit gebeurt bij plaatsing in een voorziening.